

Документ подписан простой электронной подписью

Информация о владельце:

ФИО: Тарасов Игорь Владимирович

Должность: Проректор по учебной работе

Дата подписания: 27.11.2022 17:44:33

Уникальный программный ключ:

8c45e14bf77dac42d4f8b124280a05e6949a0069

**ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЕ ЧАСТНОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ
ПРАВОСЛАВНЫЙ СВЯТО-ТИХОНОВСКИЙ ГУМАНИТАРНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ (ПСТГУ)**

*Историко-филологический факультет
Кафедра славянской филологии*

**ФОНД
ОЦЕНОЧНЫХ СРЕДСТВ
ДЛЯ ТЕКУЩЕГО КОНТРОЛЯ УСПЕВАЕМОСТИ
ПО ДИСЦИПЛИНЕ**

«Грамматика изучаемого славянского языка (сербского)»

45.03.01 «Филология»

Профиль подготовки: Филология (Отечественная филология (со знанием современного славянского языка))

Квалификация выпускника: бакалавр

Форма обучения: очная

Москва, 2022 г.

Год начала обучения по учебному плану: 2019

Фонд оценочных средств для текущего контроля успеваемости разработан на основе рабочей программы дисциплины «Грамматика изучаемого славянского языка (сербского)», входящей в состав образовательной программы направления 45.03.01 «Филология», профиль подготовки «Отечественная филология (со знанием современного славянского языка)».

Для текущего контроля успеваемости используются следующие оценочные средства:

Образцы контрольных и домашних работ:

ИМЕНИЦЕ

1. *Поставьте данные в скобках синтагмы в нужном падеже.*
  1. Милошевићи су (наш сусед). 2. (Њен пријатељ) су (познат лекар). 3. Имате ли (познаник) у Београду? 4. Станујете ли са (родитељи) или сами? 5. Учите ли (страни језици)? 6. Причајте нам (своји доживљаји)!
2. *Поставьте данные в скобках слова в нужном падеже множественного числа.*
  1. Ко су (становник) студентског града? 2. Ови (момак) су (нов студент). 3. (Ходник) студентског дома су увек пуни (студент). 4. У нашем студентском клубу је пријатно. Тамо су нови (тепих) и нов намештај. 5. На полицама леже (примерак) различитих (часопис). 6. Вечерас у наш клуб долазе (уметник). 7. (Млади песник) читају своје песме.
3. *Поставьте данные в скобках слова в нужном падеже.*
  1. У (nedelja) они žele da pozovu (gosti). 2. Petar pokazuje (gosti) cveće u (vrt). 3. Verin brat dolazi u (Beograd) kad su (praznik). 4. I nama o (praznik – мн.ч.) dolaze (rođak). 5. Ja vodim (rođak – мн.ч.) u robnu kuću. 6. Sa našeg (balkon) se vide (izlog) velike robne kuće. 7. U (jedan deo) robne kuće se nalazi restoran. 8. Na (ugao) naše ulice je pošta, a odmah iza (ugao) škola.
4. *Поставьте данные в скобках слова в нужном падеже множественного числа.*

Naša zgrada ima 14 (sprat). Zgrade su okružene (travnjak, igralište) i (sportski teren). Sad je ispitni rok. Studenti se pripremaju za (ispit). U slobodno vreme oni gledaju (film), slušaju (koncert), posećuju (izložba). Goran i Zoran su (simpatičan momak). Oni su (dobar drug). Sada se odmaraju. Stoje na balkonu i posmatraju (prolaznik).

4а. У Београду има неколико (студентски дом). У (дом) постоји (клуб). У (клуб) тренира (студентски тим). (Члан тима) је обавезан да редовно долази на (тренинг). (Тренинг) руководи (тренер). Радо прихватамо (предлог) нашег тренера. (Његов разлог) је увек убедљив.
5. *Поставьте данные в скобках синтагмы в звателный падеж.*
  1. (Јован), хоћеш ли са нама у биоскоп? 2. (Миодраг), шта кажеш на мој предлог? 3. (Милица), куда тако журиш? 4. (Другарице и другови), састанак је завршен. 5. (Драги слушаоци), хвала на пажњи. 6. (Драга наша сестра), како живиш без нас? 7. (Драги мој пријатељ), зашто тако ретко пишеш? 8. (Друг Вуковић), када могу да вам телефонирам? 9. (Друг професор), извините што касним. 10. (Другарица професор), можемо ли нешто да вас замолимо?
6. *Ставите речи из заграде у одговарајући облик множине.*

1. Зар ниси научио (нова лекција)? 2. Зашто не пишеш на време (домаћи задатак)?
3. За испит треба прочитати пет (поглавље) из ове књиге. 4. Ми још не читамо тако (тежак текст). 5. Је ли тачно да он добија много (писмо) од (свој познаник)? 6. Је ли истина да он нема скоро (никакво средство) за живот?

7. *Ставите речи из заграде у одговарајући облик множине.*

У нашем граду има неколико (lep park). У овом парку нема ни (hrast), ни (bagrem), али има пуно (breza, jela, lipa, kesten). Radnim danom овде нема много (šetač). Najviše има (penzioner) и (majka) са decom, али има и (student – mladić и devojka) који овде проводе слободно време између (čas).

8. *Ставите речи из заграде у одговарајући падеж једнине.*

1. Razvijajte код деце љубав према (knjiga). 2. Učite их да живе у љубави и (sloga). 3. Dete држи играчку у (ruka). Оно се осмехује (majka). 4. Mlade zaposlene мајке су у stalnoj (trka) за временом. 5. У вртићима деца су препуштена (briga) васпитајича. 6. Prema (statistika) данашња породица има једно или двоје деце.

9. *Следеће реченице допуните одговарајућим облицима именица датих у загради.*

1. Саша жели да буде ... . Њему се допада посао ... . Ове године одржава се конгрес ... (преводилац). 2. Мени се, као и многим ... , допала најновија изложба слика. Новинар интервјуише ... (посетилац). 3. У позоришту је било много ... су били задовољни представом (гледалац). 4. Библиотекар је помогао ... да нађе књигу. Данас у библиотеци нема ... . Драги ..., посетите нашу изложбу књига! (читалац).

10. *Ставите речи из заграде у одговарајући облик.*

1. Живела је сама са (мало дете). 2. Често је причала о (своје унуче). 3. У кући смо имали два (пиле). 4. Дај (маче) млека. 5. Краву је било тешко одвојити од (теле). 6. Клупа је стајала испод (високо дрво). 7. У гнезду су дечаци нашли четири (крупно јаје). 8. Он је везао чамац (јако уже). 9. Захватила сам воду из (велико буре). 10. Отпала су ти два (дугме).

11. *Ставите речи из заграде у одговарајући падеж множине.*

1. Iznenada су pale (prva kap) kiše. 2. Ovde су (noć) и leti свеže. 3. Obradovao ме је (dobra vest). 4. Obuzele су ме (radosna misao). 5. Obratio нам се (topla reč). 6. Он uvek pazi на (ta stvar).

12. *Ставите речи из заграде у instrumental једнине.*

1. Put је био obasjan (svetlost). 2. Obradovao нас је (spremnost) да нам pomogne. 3. Osvojio нас је svojom (neposrednost и duhovitost). 4. Bio је okupiran (misao) о odlasku. 5. Uvredio ме је (gruba reč).

13. *Ставите у множини следеће реченице.*

1. Пиле је трчало по дворишту. 2. Прасе је побегло. 3. Маче се играло клупчетом. 4. Уже је лежало на поду. 5. Ово буре је празно.

14. *Ставите речи из заграде у одговарајући облик.*

1. Већ тада је био (убеђени комуниста). 2. Причао нам је о неком (истакнути социјалиста).
3. Као (познати дипломата) позвали су га на преговоре. 4. Знали смо да је био (ватрени

присталица) покрета отпора. 5. Она је била (дугогодишњи књиговођа) у нашој фабрици. 6. Важила је за (велика причалица). 7. Они стално некуд путују. Живе као (права луталица).

15a. *Zamenite subjekte zbirnim imenicama. Pazite na slaganje sa predikatom.*

1. List je zelen. 2. Cvet je pun rose. 3. Žbun je bio mokar od kiše. 4. To drvo ne raste u visinu. 5. Suva grana je ležala na zemlji.

15b. *Zamenite obeležene oblike množine zbirnim imenicama.*

1. Sa grana opadaju žuti **listovi**. 2. **Žbunovi** jorgovana mirišu. 3. **Cvetovi** su uveli u vazi. 4. **Grane** su se savile od kiše. 5. **Snopovi** su ležali na njivama.

16. *Stavite reči iz zagrade u odgovarajući padež množine.*

1. (Planinski vrh) su prekriveni snegom. 2. (Proplanak) su obasjani suncem. 3. Na Divčibarama su (lep pašnjak). 4. Na (ogranak) Kopaonika grade se nova odmarališta. 5. (Naš utisak) sa tog putovanja su nezaboravni. 6. (Mnogi pesnik) su opevali taj kraj.

17. *Stavite imenicu iz zagrade u odgovarajući padež.*

1. Колико (гост) очекујете вечерас? 2. Јутрос на пијаци није било (трешња). 3. Није било још (нека ствар – мн.), на пример, (ораси). 4. Купци су пролазили између (тезга). 5. Купили смо у (самопослуга) неколико флаша (пиво) и разне (сок).

18. *Stavite речи из заграде у одговарајући падеж.*

Уочи Нове године робне куће, радње и продавнице украсиле су своје (излог). Велике модне куће у томе су предњачиле. У њиховим (излог) појавили су се најновији модели женске и мушке одеће за свечане (излазак). Пажњу (пролазник) привлачила су (одела) од (најквалитетнији штоф), са (прслук) и без (прслук), (вечерња хаљина) од свиле и других (скупоцена тканина). Велики избор (женски накит), (украс) за косу, (парфем) и других (новогодишњи поклон) мамио је (уздах) жена.

19. *Stavite imena iz zagrade u odgovarajući padež.*

1. Петар и Зорица су ушли у ... У ... су се нашли са Сашом и Тањом. Сви заједно су прошетали ... Из ... су прешли у салу (фоаје).
2. Чули смо последње вести преко ... Већ више година он ради на ... (радио).
3. Позвао сам ... Одвезао сам се до аеродрома ... Сад нема ни једног слободног ... Сви су ... заузети (такси).
4. Они су се договорили да ће за време паузе наћи у ... Изашао је из ... јер тамо никога није нашао. Сачекајте ме пред ... (бифе).
5. Познати глумац је у ... одговарао на питања новинара. Из тог ... сам сазнао о глумцу кога одавно поштујем. Овакви ... привлаче пажњу читалаца и слушалаца (интервју).

20. *Stavite imena iz zagrade u odgovarajući padež.*

1. Моја сестра много воли музику (Ћузепе Верди). 2. Синоћ је у опери (Жорж Бизе) “Кармен” наступала првакиња опере из Кијева. 3. “Фауст” је најпопуларнија опера (Шарл Гуно). 4. (Гете) је највећи немачки песник. Јесте ли читали (Гете)? 5. Гледали смо филм италијанског режисера (Роберт Роселини). 6. Били смо на изложби слика (Пабло Пикасо). Водич је занимљиво причао о (Пикасо).

21. *Stavite географска имена дата у загради у одговарајући падеж.*

1. Наша репрезентација је играла утакмицу са спортистима из (Мексико). 2. Из

(Конго) се вратила наша делегација. 3. Експедиција је путовала кроз (Перу). 4. У (Чиле) је био јак земљотрес. 5. Из (Делхи) авион је полетео за (Њујорк). 6. Брод је кренуо према (Баку). 7. Од (Тбилиси) до (Сочи) ишли смо возом. Он је две године радио у (Мароко).

22. *Stavite muško ime iz zagrade u odgovarajuћи padež.*

1. Daj (Slavko) knjigu. 2. Da li ste videli (Pavle)? 3. Telefonirajte (Vlada). 4. (Boža), šta se desilo? 5. Pričamo o (Ivo). 6. Ona je došla s (Nikola). 7. Ti ličiš na (Mirko). 8. Razgovarali smo o (Marko).

ПРИДЕВИ

1. *Ставите речи и синтагме дате у загради у одговарајући облик.*

1. Шта то сада радиш? – Спремам се за (сутрашњи час – мн.ч.). – А какав је твој план за сутра? – (Сутрашњи дан) намеравам да проведем код куће. Морам цео дан да радим. – Значи, као и обично: (јутарњи) гимнастика, учење, ручак, мали (поподневни) одмор, опет учење, вечера, кратка (вечерњи) шетња и спавање.
2. Ова два дана сам јако заузет. Нисам читао ни (јучерашњи), ни (данашњи) (новине – плуралиа тантум ж.р.). Хоћу да искоростим (преподневна пауза) да их бар прелистам.

2а. *Употребите дате придеве у облику компаратива и суперлатива.*

Дуг – кратак, дубок – плитак, стар – млад, висок – низак, леп – ружан, дебео – танак, јак – слаб, брз – спор, хладан – топао, тежак – лак, скуп – јефтин.

2б. *Уместо тачкица употребите компаратив одговарајућих придева.*

1. Твој брат је много ... од тебе у раду. То је истина, али он је ... и ... од мене, а и посао му је ... од мог. 2. За колико сантиметара си ти ... од њега? 3. На кога ти личиш? На оца или мајку? Ко је од њих ...? 4. Је ли тачно да је твоја сестра десет година ... од тебе? 5. Добио си поклон и од брата и од сестре. Чији ти је поклон ...?

2в. *Употребите придев у компаративу замењујући везник него предлогом од.*

1. Путовали смо преко Марковца јер је тај пут (кратак) него онај преко Смедеревске Паланке. 2. Одлучили смо да летујемо на језеру. Летовање на језеру је (јефтин) него летовање на мору. 3. Клима је (сув) него приморска. 4. Ноћи су овде (свеж) него на мору. 5. Вода у језеру је, истина, (хладан), али је зато (чист) него вода у реци или мору.

3. *Dopunite rečenice stavljajući sintagmu naš najmlađi najtalentovaniji sportista u odgovarajuћи padež jednine, a zatim množine.*

1. То је данас .... 2. Телевизија је посветила посебну емисију .... 3. Водитељ је разговарао са .... 4. Новинар је затражио интервју од .... 5. Жири је наградио ... највећим бројем поена. 6. Шта говоре страни новинари о ...?

4. *Ispišite date sintagme u množini sa pridevima u pozitivu, komparativu i superlativu. O b r a z a c: Duga noć – duge noći, duže noći, najduže noći.*

Kratko leto, duga zima, jaka hladnoća, lјuti mraz, niska temperatura, veliki sneg, debeli sloj leda.

5. *Ставите придеве из заграде у одговарајући облик суперлатива.*

Тај филм је освојио симпатије гледалаца. Публика га је гледала са (велико) интересовањем. Филм је снимљен према сценарију једног од (млади) аутора савременог чешког филма. На мене је овај филм оставио (дубок) утисак и ја се радујем што су жири и филмска критика оценили овај филм као (успео) на овогодишњем фестивалу.

6. *Stavite prideve iz zagrade u komparativ ili superlativ.* 1. Rezervisali smo (dobar) sto u restoranu. 2. Društvo je bilo (veliko) nego što smo računali. 3. Kako je vreme odmicalo, bili smo sve (raspoložen), a kelner sve (ljubazan).
4. U restoranu je bilo prijatno. Stolnjaci i salvete su bili (beo) od snega. 5. Hrana je bila odlična. (Ukusno) je bilo pečenje. 6. Ćevapčići su bili (dobar) od ražnjića. 7. Ražnjići su bili (mestan) nego što treba. 8. Od bezalkoholnih pića naručili smo kiselu vodu i sokove. Pili smo samo sokove jer su bili (hladan). 9. Sok od breskve je bio (skup) nego sok od jabuke.
7. *Ставите уместо тачкица компаратив придева или прилога.*
1. Мој син је већ сада ... растом од мене. Авион лети све ... и ... (висок, високо).
  2. Ти радиш..., зато и зарађујеш ... од мене (много). 3. Влада игра шах ... од тебе. Он је ... играч (добар, добро). 4. Сада се путује неупоредиво ... него раније. Превоз постаје све ... (брз, брзо). 5. Радим много ... . Нашао сам ... посао (озбиљан, озбиљно). 6. Сада је ситуација нешто ... . Моћи ћемо ... да остваримо план (лак, лако). 7. Санитарна инспекција ће дати још ... упозорење. Убудуће ће још ... кажњавати непоштовање прописа (строг, строго).

ЗАМЕНИЦЕ

1. *Одговорите потврдно на питања. Обележене именице замените у одговору личним заменицама.*

1. Да ли је наставница прозвала **Густава** на часу? 2. Да ли је на претходном часу дала **слушаоцима** домаћи задатак? 3. Да ли су слушаоци показали **наставници** своје домаће задатке? 4. Да ли је Јохансон читао **свој састав**? 5. Да ли је наставница била задовољна **Јохансоновим задатком**? 6. Да ли је Јохансон изненадио **наставницу** својим знањем српскохрватског језика? 7. Да ли су слушаоци разговарали и о **другим задацима**? 8. Да ли је наставница пожелела **Саши** успех у будућем раду?

1а. *Замените подвучене именице енклитичким облицима личних заменица.*

1. Собарица је **гостима** показала **собу**. 2. Гости су се захвалили **собарици**. 3. Они су вратили кључ **собарици**. 4. Он је видео **собарицу** у ходнику. 5. Ми смо питали **собарицу** где се налази ресторан. 6. Тражили смо **ресторан** на другом, уместо на првом спрату. 7. Ко је **госту** показао **ресторан**? 8. Ми смо често сретали **пријатеље** у овом ресторану.

2. *Ставите личне заменице у одговарајући падеж.*

1. Седео је поред (ја). 2. Дуго сам разговарао с (он). 3. Рекао сам (он), а не (она). 4. Био сам код (она). 5. Донео сам писмо за (она). 6. Питала је за (он), а не за (ти). 7. Размишљао сам и о (ти), и о (они). 8. Милан (ви) даје књигу. 9. Продавачица показује робу (ја) и (ти), (ми) и (ви).

3. *Upotrebite umesto tačkica odgovarajuće oblike:*

- a) личне заменице *on*: Zar ... se ti ne sećaš? Bili smo sa ... u istom razredu. Ja sam ... nedavno sreo. Prišao sam ... i pozdravio ... . Bilo ... je prijatno što sam ... se setio. Ostao sam sa ... u dužem razgovoru. Dao sam ... svoj broj telefona. ... je to bilo drago.
- b) личне заменице *ona*:

Nastavnica nije bila zadovoljna Verinim zadatkom. Upitala ... je zašto ima toliko grešaka. Ljutila se na ... i grdila ... . Bila je stroga prema ... .Rekla ... je da ponovo napiše zadatak.

4. *Zamenite obeležene reči ličnim zamenicama. Gde je potrebno, izmenite red reči.*

1. On je javio **drugovima** da dolaze. 2. Ja sam pozvao **Milicu** telefonom. 3. Petar je dočekaо **sestru** na aerodromu. 4. Mi smo videli **Jovana** na stanici. 5. Ja volim da putujem s **drugovima**. 6. Marija je otišla sa **svojom koleginicom**. 7. Zorica je **prijateljici** dala **knjigu**. 8. On je pričao **Milanu o svojim poznanicima**. 9. Nikad nam nije dosadno s **Vladimirom**.

5. *Замениите подвучене речи личним заменицама. Употребите енклитичке облике заменица тамо где је то могуће.*

1. Милица се пожалила **Зорици** на **Петра**. 1. **Љиљу** је јако болела глава. 3. **Саши** није било боље. Мајка је **Саши** дала аспирина. 4. Лекар је одмах прегледао **болесника**. 5. Петар је рекао **Саши** да је видео **Тању** у читаоници. 6. **Милану** се учинило да се не сећа **Јелене**. 7. Захвалио сам се **Мирјани** на писму. 8. Она је све то испричала и **оцу** и **мајци**. 9. Јавила сам се **родитељима** дописницом.

6. *Уместо речи датих у заградама ставите заменице у одговарајућем облику.* 1. Он је узео сат с полице и ставио (сат) на сто. 2. Лупање точкова на улици сметало је (Милану) да настави своје мисли. 3. Она је слушала (причу) сасвим мирно. 4. Ми смо причали (Благоју) о (сину). 5. (Жена) је предала (капетану) (сина). 6. (Радоје и Милан) су опазили (две лађе) на реци. 7. (Благоје) се брзо окрете и погледа у (жену). 8. Ми смо се надали (Олги и Вери) сутра. 9. (Жена) је показала (мајци) (пут).

7. *Stavite zamenice date u zagradi u odgovarajući padež. - Gde si bio, Milane?*

- Bio sam u bioskopu.
- Bio si u bioskopu bez (ja)?
- Da, bio sam bez (ti). Bio sam s prijateljima.
- Zašto ti nikada ne ideš sa (ja) u bioskop? - S (ti)? Moji prijatelji (ti) ne vole.
- Pa bili smo i juče zajedno.
- Bili smo. Ali ti (ja) сметаš.
- (Ti) smetam! A tvojim prijateljima? - Pa rekao sam (ti): oni (ti) ne vole.
- Šta oni govore o (ja)?
- O (ti)? Ništa.

8. *Stavite zamenice date u zagradi u odgovarajući padež.*

1. Nije (ja) bilo moguće da tu i dalje ostanem. 2. (Vi) se svi još uvek rado sećaju, a (ona) pamte samo po njenoj strogosti. 3. Niko (ti) silom neće zadržavati. 4. Tada (on) je dočekala ogromna masa sveta. 5. Pogleda na (on) i oslovi (on). 6. Мајка је ово за (ti) spremila. 7. Nemoj, čedo, da se srdiš na (me).

ГЛАГОЛИ

1. *Ставите субјекат у множину уз неопходне измене у реченицама.*

1. Њен пријатељ је студент енглеског језика и енглеске књижевности. 2. Он студира у Лондону. 3. Његов професор је Енглеz. 4. И ја сам студент. 5. Студирам српскохрватски језик и југословенску књижевност. 6. Ја интензивно учим српскохрватски. 7. Срећан сам што имам доброг професора.

2. Ставите глаголе из заграде у одговарајући облик.

1. Како се ти (навикавати) на нову средину? Да ли се некад (досађивати)? Када (путовати) кући? Да ли се већ (спремати) за пут? 2. Мој отац и мајка (дочекивати) госте на вратима. Мајка се (захваљивати) на цвећу. Она воли кад нас рођаци (посећивати). 3. Горан и Зоран (становати) заједно. Они сами (уређивати) своју собу. На полицама (имати) пуно књига. Обојица воле да (куповати) књиге. 4. Ми смо чланови спортског клуба “Студент”. Активно (учествовати) у раду нашег клуба. Често (организовати) спортска такмичења.

3. Zamenite oblike 1. lica muškog roda jednine oblicima 3. lica ženskog roda jednine. O b r a z a c: Ja sam ovde stanovao. – Ona je ovde stanovala.

Ja sam se rodio u Splitu. Odavno sam napustio svoj rodni grad. Uvek sam se sećao svojih školskih drugova. Nisam se dugo viđao sa njima. U Split sam poslednjih godina odlazio retko. Zato sam odlučio da ovogodišnji odmor provedem tamo. Cele nedelje spremao sam se za put. Dobro sam se umorio od trčanja po gradu. Kartu za voz nabavio sam preko turističke agencije. Obratio sam im se za rezervaciju nekoliko dana pre polaska.

4. Zamenite oblike 1. lica jednine oblicima 3. lica množine. O b r a z a c: Ja idem da ručam. – Oni idu da ručaju.

Posle ručka sam legao da se odmorim. Onda sam ustao i počeo da se spremam. Večeras idem u bioskop da gledam jedan francuski film. Žurim da stignem na vreme. Noću ranije da uzmem karte. Posle bioskopa vraćao sam se kući pešice. Bio sam pod utiskom filma koji sam gledao.

5. Замените облике презенса облицима перфекта.

Сваког дана Љубица устаје у шест сати. После доручка се спрема на факултет. Она никад не касни. Стиже увек десет минута раније. Пошто станује близу факултета, на предавања иде пешице. Часови почињу у девет. После часова одлази понекад у парк да прошета и поразговара са другарицама.

6. Замените облике презенса облицима перфекта.

1. Ретко се виђамо у последње време. 2. Често га се сећам. 3. Зашто му се подсмеваш? 4. Не допада ми се његов начин рада. 5. Не интересује га мишљење других.

7. Upotrebite oblike imperativa od glagola datih u zagradi.

1. Draga Milice, (napisati) nam nekoliko reči. 2. Molim vas, (reći), koliko je sati! 3. Drugovi, (letovati) na Jadranu! 4. (Doći) kod nas za praznike. 5. Ako ste umorni, prvo (odmoriti se). 6. Za obaveštenja (obratiti se) na šalter broj tri. 7. Drugovi, (prekinuti) razgovor i (saslušati) jedno važno obaveštenje. 8. Zorice, (upoznati) me sa tvojim drugovima. 9. (Svratiti) kod mene na kafu.

8. Upotrebite oblike imperativa.

a) U 3. licu jednine, odnosno množine.

O b r a z a c: Dečak hoće da sedi na klupi. – Neka sedi!

Oni hoće da šetaju. – Neka šetaju!

Dete hoće da se igra. Ono plače. Ono želi da spava. Deca hoće da trče po dvorištu. Ona igraju lopte. Žele da šaraju kredom po betonu. b) U 2. licu jednine od glagola svršenog vida. O b r a z a c: Uzimaj – uzmi.

Ustaj rano. Spremaj se brže. Stiži ranije. Počivi sa gimnastikom. Polazi na vreme. Žuri da ne zakasniš.

c) U 2. licu množine od glagola svršenog vida.

O b r a z a c: *Vi ne pripremate sami doručak. – Pripremite sami doručak.*

Vi ne kupujete mleko. Vi ne mažete maslac na hleb. Vi ne pijete mleko. Vi ne uzimate crni hleb. Vi ne stavljate šećer u čaj. Vi ne jedete sendviče.

9. *Измените глаголски вид.*

1. Петар је извадио речи из речника и уписао их у свеску. 2. Ми смо прикупили грађу за своје семинарске радове. 3. Једва смо стигли да послове урадимо на време. 4. Положио сам тај испит прошлог месеца. 5. Припремио сам се озбиљно. 6. Пред испит сам поновио целокупно градиво. 7. После испита сам се одморио.

10. *Ставите глагол у одговарајући облик императива.*

1. (Узети – 2.л.јед.) и за нас карте за биоскоп. 2. (Поћи – 2.л.јед.) раније док има карата. 3. (Доћи – 3.л.јед.) кад је слободан. 4. (Остати) код куће кад се лоше осећате. 5. (Наћи се – 1.л.мн.) у осам испред биоскопа. 6. (Почети – 2.л.мн.) већ једном са радом. 7. (Лећи – 1.л.мн.), сутра нас чека напоран дан. 8. (Пустити – 1.л.мн.) њих, (гледати – 1.л.мн.) своја посла.

11. *Употребите од датих глагола одричан облик императива са “nemoj”.*

1. (Куповати – 2.л.јед.) воће које није зрело. 2. (Месити – 2.л.јед.) колаче без мене; хоћу да ти помогнем. 3. (Враћати се – 2.л.јед.) касно. 4. (Телефонирати – 2.л.мн.) тако рано. 5. (Јављати се – 2.л.мн.) пре пет. 6. (Поčinјати – 2.л.мн.) посао без нас. 7. (Ћитати – 2.л.мн.) без нарџара. 8. (Говорити – 1.л.мн.) о томе. 9. (Компликовати – 1.л.мн.) себи живот.

12. *Ставите глаголе date у загради и у друго лице једнине императива.*

1. Не (излазити) док се не вратим. 2. Паз, не (остављати) дете само у кући. 3. Не (причати) јој о томе. 4. Немој јој (говорити) да смо купили поклон. 5. Не (узимати) то к срцу. 6. Не (куповати) превише ствари. 7. Не (трошити) толики новач.

13. *Замените облике перфекта одговарајућим облицима футура I.*

1. Милан је свратио у робну кућу. 2. Купио је одело. 3. Претходно га је пробао. 4. Продавачица је спаковала одело и написала рачун. 5. Купио је и кошуљу број четрдесет. 6. Та величина му је одговарала. 7. Кравату није купио, јер код куће већ има одговарајућу. 8. Изабрао је и једне летње панталоне. 9. Пошто су мало дуже, морале су да се скрате.

14. *Замените date глаголске облике одговарајућим облицима футура I, изостављајући личне заменице.*

O b r a z a c: *Ја сам дошао касније. – Доћи ћу касније.*

1. Ми смо отишли после подне у куповину. 2. Ви сте вероватно добили нове моделе. 3. Они су се нашли пред улазом у робну кућу. 4. Оне су пришле продавачици и упитале је за цену женских чизмица са гуменим ђоном. 5. Она им је показала неколико модела. 6. Ја сам ушао у продавницу обуће, затражио модел који ми се свиђа и сео да пробам ципеле. 7. Пала је киша. Шта си ти обуо?. Ја сам обуо гумење чизме. 8. Она се вратила из куповине тек после два сата. 9. Она није могла да стигне раније.

15. *Употребите потенцијал у следећим реченицама.*

1. Ми ћемо да се видимо. 2. Можемо да се нађемо за неки дан. 3. Долазите ли ако време буде лепо? 4. Доћи ћемо. А где ћемо се наћи? Хоћете ли моћи да нас саčekате? 5. Сvakako. Ћекаћемо вас на жељезничкој станици. 6. Ја idem у шетњу кад имам времена. 7. Ја се не нервирам кад знам да имам времена. 8. Ти можеш да нам помогнеш ако си слободан.

16. *Umesto tačkica upotrebite oblik imperativa jednog od glagola datih u zagradi.*

1. (Presvući se – presvlačiti se), treba da pođemo. 2. Nemoj ... tu bluzu, ne stoji ti dobro (obući – oblačiti). 3. ... kod nas sutra uveče (doći – dolaziti). 4. ... na četvrti sprat i ... na druga vrata desno (popeti se – peti se, ući – ulaziti). 5. Nemojmo ... sa slavljem, dok svi ne dođu (početi – počinjati). 6. ... ruke, sad će večera (oprati – prati). 7. Izvolite, ... za sto. Sad smo svi na okupu (sesti -sedeti). 8. ... odmah sve na sto (izneti – iznositi). Sve je na stolu. ... (odabrati – birati), ... (poslužiti se – služiti se), ... (pojesti – jesti) i ... (popiti – piti).

17. a) *Нађите инфинитив од трпних глаголских придева у следећим синтагмама.*

Снимљен филм, виђена представа, посећен концерт, купљен програм, карте пуштене у продају, изабрани кандидати, филмови проглашени за најбоље, град преплављен плакатима и свечано осветљен.

б) *Направите трпни глаголски придев од следећих глагола.*

Упознати, почети, позвати, питати, радити, наћи, вратити, видети, прећи, водити, рећи, волети, заборавити, купити.

18. *Направите трпни глаголски придев од глагола у загради и употребите га у одговарајућем облику.*

1. На сајму је (изложити) модеран намештај. 2. У продавницама намештаја пушење је (забранили). 3. Њен стан је (наместити) са пуно укуса. 4. Просторије су дискретно (осветлили). 5. Подови су (прекрити) дебелим теписима. 6. По лежајевима су (разбацати) јастуци у боји.

19. *Infinitive glagola datih u zagradi zamenite futuro 2 ili prezentom u zavisnoj, a futuro 1 ili imperativom u glavnoj rečenici.*

1. Čim (naći – 1.l.jed.) potrebnu karticu, (popuniti) revers. 2. Čim (pročitati – 2.l.jed.) knjigu, (vratiti) mi je. 3. Kad (dobiti – 3.l.mn.) članske karte, (moći) koristiti našu biblioteku. 4. Kad (popunjavati – 2.l.mn.) reverse, (upisati) broj sedišta u čitaonici. 5.

Ako ne (naći – 1.l.jed.) tu publikaciju ovde, (naručiti) je preko službe za međubibliotečke pozajmice. 6. Kad vam nešto (ustrebatu – 3.l.jed.), (obratiti se – 2.l.mn.) našem bibliotekaru.

20. *Stavite glagol iz zagrade u odgovarajući oblik, pazeći na slaganje subjekta i predikata.*

1. Njegove sestre i majka su nas lepo (dočekati). 2. Čestitke i pisma su (stizati) sa svih strana. 3. Njena izuzetna lepota i pamet (privući) su pažnju pesnika. 4. Književnost i slikarstvo su mu se podjednako (dopadati). 5. U tom časopisu su (biti objavljivan) pesme, priče i romani mladih pisaca. 6. Na izložbi su (biti izložen) retke knjige i stari rukopisi.

21. *Ставите дате реченице у презент, замењујући свршени вид несвршеним.*

1. Студенти су изашли на испит. 2. Професор је почео да испитује. 3. Колико си испита положио у овом року? 4. Када си предао семинарски рад? 5. Данас ћемо пријавити испите. 6. Да ли сте пре тог испита положили колоквијум? 7. Нека питања су се поновила.

22. *Употребите одговарајући облик императива од глагола у загради.*

1. ..., све ће бити у реду (узбуђивати се – одрично, 2.јед.). 2. ..., то треба схватити озбиљно (шалити се – одрично, 3.јед.). 3. ..., он ће свакако положити испит (бринути се – одрично, 2.мн.).

4. ... да се припремају за следећи колоквијум (почети – 3.мн.). 5. Изволите, ... столу и ... питање (прићи, извући – 2.мн.). 6. ... пажњу на те ствари (обратити – 3.јед.). 7. Молим те, ... ми да се боље припремим за испит (помоћи – 2.јед.). 8. ..., ако не желе (помагати – одрично, 3.мн.).

23. *Zamenite oblike perfekta oblicima futura 1.*

Ja sam se dobro pripremio za ispit iz nacionalne istorije. Otišao sam da polažem među prvima. Ušao sam u slušaonicu, pozdravio profesora. Zatim sam mu predao indeks i izvukao pitanja. Odgovarao sam bez treme, jer sam odlično naučio gradivo.

24. *Pretvorite sledeće rečenice u odrične, unoseći potrebne izmene.*

1. Та улица се тако зове. 2. Ја бих се одмах тамо упутео. 3. Он се редовно јавља кући. 4. Он се брине шта ће његови код куће мислити. 5. Она ће их се често сећати. 6. Брже бисмо се вратили. 7. Вратићемо се касно.

25. *Уместо глагола датих у загради употребите одговарајуће глаголске прилоге.* 1. (Прикључити се) групи туриста, успели смо да уђемо у музеј. 2. (Ући) у галерију, одлучили смо да разгледање почнемо од импресиониста. 3. (Стећи) општу представу о изложби, посетиоци су кренули у разгледање појединих експоната. 4. (Посећивати) редовно изложбе, упознала сам модерно сликарство. 5. Туристи су излазили из аутобуса (захваљивати се) возачу. 6. (Наћи) потребно обавештење у књизи “Водич кроз Москву”, упутили смо се на Кутузовски проспект. 7. (Обилазити) град, наишли смо на кућу у којој је живео Достојевски.

26. *Подвучене реченице замените одговарајућим прилошким конструкцијама, уносећи потребне измене у главну реченицу.*

1. Отворио је писмо и почео одмах да га чита. 2. Дошла сам кући и одлучила да се прво одморим. 3. Када сам одлазила на посао, остављала сам кључ код сусетке. 4. Радили су неуморно и стекли велико признање. 5. Како је све испите полагао на време, завршио је студије у предвиђеном року. 6. Пошто је постао учитељ, вратио се у своје родно место.

27. *Stavite glagole date u zagradi u odgovarajući oblik aorista.*

1. Kad (ući – 1.mn.) na stadion, (početi) strahovita kiša. (Otvoriti) kišobrane i (ostati) na svojim mestima. 2. (Sresti – 1.jed.) je na stepeništu, ali (zaboraviti) da je upitam je li bilo pošte za mene. 3. Ola (zaustaviti se) ispred kuće. Ja (ući) i (sesti) na zadwe sedište. 4. Kad ti proletos (doći) i (doneti) one knjige, (nestati) dosade koja nas je toliko mučila. 5. Iznenada (stići) vest da ih zovu za praznik. (Odlučiti) da putuju. Istog dana (uzeti) karte i (krenuti) na put.

28. *Stavite glagol iz zagrade u odgovarajući oblik perfekta. Pazite na red reči.* 1. Ti i ja tada (razboleti se). 2. Ti i tvoja sestra istovremeno (preležati) male boginje. 3. Vi i on redovno (odlaziti) kod lekara. 4. Mama i tata mnogo (brinuti se) zbog moje bolesti. 5. Tvoj brat i njegov drug dugo (čekati) u apoteci. 6. Lekar i pacijent zajedno (ući) u ordinaciju. 7. Ona i ja oduvek (biti) dobre prijateljice. 8. I on i mi (voleti) pešačenje.

29. *Искажите датим реченицама будуће радње, употребивши глаголе из заграде у одговарајућем облику.*

1. Чим се у петак ... са посла, ... на викенд (вратити – кренути, 1.мн.). 2. Чим ... слободна, ... (бити слободна – јавити се, 2.јед.). 3. Пре но што ..., ... са собом храну (поћи – понети, 2.мн.). 4. Кад код ..., ... их на овој станици (долазити – чекати, 3.мн.). 5. Кад ..., ... за њу букет цвећа (враћати се – понети, 3.јед.). 6. Пошто..., ... пут (одморити се – наставити, 1.мн.).

30. а) Прочитајте следеће реченице. Одредите однос између прошлих радњи у њима.

ПОДВУЦИТЕ ОБЛИКЕ ПЛУСКВАМПЕРФЕКТА.

1. Ђаци су већ били ушли у музеј када је стигао водич. 2. Сунце је било високо одскочило када смо се попели на врх Ловћена. 3. Побацили смо торбе које смо били понели. 4. Њихова је група већ била обишла музеј када смо ми дошли. 5. Они се нису били вратили са екскурзије када сам ја овамо кренуо. 6. Авио се како је био обећао.

б) Према смислу саставите сложене реченице водећи рачуна о односу прошлих радњи.

ГДЕ ЈЕ ПОТРЕБНО ПРОМЕНИТЕ РЕДОСЛЕД РЕЧИ.

1. Брат је већ устао. Ја сам се пробудио.
2. Он се вратио. Сестра се удала.
3. Ти си се вратио са пута. Добила сам твоје писмо.
4. Ми га нисмо познали. Он се толико променио.
5. Писао сам му. Тако смо се раније договорили.
6. Јутрос сам га срео. Није још купио карту.

31. *Stavite trpni pridev umesto glagola datog u zagradi.*

1. Etnografski muzej je bio (smestiti) u zgradi nekadašnjeg dvorca. 2. Uprava muzeja je bila (obavestiti) o dolasku naše grupe. 3. Karte su (kupiti) unapred. 4. Vodičev plan obilaska je bio odmah (prihvatiti). 5. Bili smo (iznenaditi) bogatom numizmatičkom zbirkom (sačuvati) u muzeju. 6. Neki eksponati su tek nedavno (pronaći). 7. Nedavno je (doneti) odluka o proširenju muzeja.

32. *Stavite glagole iz zagrade u odgovarajuće oblike futura 1 i futura 2. Izostavite podvučene lične zamenice.*

1. Kad **ti** i **ja** (smestiti se) u hotelu, **mi** (krenuti) u obilazak grada. 2. Kad **mi** (stići) na Cetinje, (posetiti) Državni muzej i Biljardu. 3. Pošto grupa (ući) u muzej, (dobiti) vodiča. 4. Dok vodič (objašnjavati), **mi** (razgledati) eksponate. 5. Kad **ja** (doći) na Cetinje, obavezno (otići) i na Lovćen. 6. Čim **oni** (otvoriti) muzej, **mi** (ostaviti) stvari u garderobi. 7. **Mi** vama (biti) vrlo zahvalni, ako nam **vi** (omogućiti) da vidimo tu izložbu.

33. *Ставите глаголе из заграда у одговарајуће облике аориста или имперфекта.*

Неверан друг

(Путовати) два друга, па их пут (навести) у густу шуму. (Бојати се) хајдука и зверова, којих увек има у густим шумама. Зато (заверити се) да један другог бране па или оба да се спасу, или оба да погину.

Само што (заклети се) да ће један другом бити верни, а пред њих (искрснути) медвед. Један (препасти се) па (побећи) на дрво. Други (сетити се) да медвед неће да једе мртваца, па (лећи) на земљу и (учинити се) мртав.

Уто ето ти медведа. (Доћи) до њега и (оњушити) га. Овај (задржати) дисање и не (макнути се). Медвед (замумлати) и (отићи) даље да тражи нешто живо.

(Сићи) овај с дрвета – па у шали (упитати) друга:

- Шта ти оно (шапутати) медвед на уво?
- (Саветовати ме) да се не дружим с неверним другом као што си ти, – (рећи) и (отићи) сам.

БРОЈЕВИ

1. *Саставите синтагме са бројевима 2, 3, 4.*

Мој брат, твој пријатељ, њен сусед, наш сусед, наш гост, наш добар радник, њихов део, велики парк, леп балкон, мали прозор, високи плакар, модерни лежај, писаћи сто, дебели тепих.

2. *Напишите словима следеће синтагме.*

а) 22, 26, 31 (дан); 2, 12, 24 (месец); 4, 7, 12 (недеља); 3, 5, 100 (година). б) 20, 21, 38 (путна торба); 52, 67, 101 (стара књига); 39, 31, 33 (хемијска оловка); 41, 72, 55 (народна песма).

3. *У случајевима где је то могуће напишите изразе са збирним бројевима и збирним именицама.*

О б р а з а ц: *два ученика и једна ученица – њих троје; два брата – њих двојица; две сестре – њих две.*

Четири мушкарца, две жене и један мушкарац, три друга, два друга и четири другарице, три пријатеља, два дечака, три девојке, пет студената, шест ученица, три детета, шест радника.

СИНТАКСА

1. *Употребите одговарајући облик од глагола датих у загради тако да добијете безличне и пасивне реченице.*

1. Ваздух је овде диван. Лепо ... и добро ... (спавати, јести). 2. Како ... до вашег хотела? (стизати). 3. Је ли тачно да у хотелу постоји пошта? Где ... марке? (продавати). 4. Где ... штампа? (куповати). 5. Коме ... кључеви? (предавати). 6. На који број ... рецепција (може позвати).

2. *Zamenite aktivne konstrukcije pasivnim i bezličnim.* О б р а з а ц: *Mi kupujemo voće na pijaci.* – *Voće se kupuje na pijaci.* 1. Она предаје препоручена писма на пошти. 2. Прелазите улицу на пеšaчком прелазу. 3. Воzaчи заустављају кола на црвени сигнал. 4. Радници граде хотел у нашој улици. 5. Сви о томе сада много говоре. 6. Сви у нашој кући рано устају.

3. *Zamenite lične konstrukcije bezličnim, upotrebivši glagol trebati.* О б р а з а ц: *Nisam uzeo ključ od sobe.* – *Trebalo je da uzmem ključ od sobe.*

1. Još nisam rezervisao sobu. 2. Nisam popunio prijavni list. 3. Nismo stigli na vreme na večeru. 4. Nisam ostavio ključ od sobe na recepciji. 5. Nismo prihvatili sobu u privatnom smeštaju.

4. *Искажете следеће реченице у супротном смислу. Употребите један од образаца.*

О б р а с ц и; а) *Ти мало тренираш.* – *Требало би више да тренираш.* б) *Ти мало тренираш.* – *Не би требало тако много да тренираш.*

1. Ти много једеш. 2. Она ништа не једе. 3. Ти му не помажеш. 4. Он то не зна. 5. Она закашњава. 6. Чекамо га већ дуго. 7. Ти остајеш код куће читав дан.

5. *Podvučene priloške odredbe razvijte u vremenske rečenice.*

О б р а з а с: **Po ulasku** u voz putnici su izašli na prozore. – *Pošto su ušli u voz, ...*

1. **Po dolasku** na Kalemegdan gosti su razgledali tvrđavu. 2. **Po izlasku** iz bioskopa počeli smo da pričamo o filmu. 3. **Po povratku** iz škole deca su ručala. 4. **Po odlasku** ukućana na posao domaćica je počela da kuva ručak.

6. *Ставите уместо тачкица везник да или заменицу шта (што).*

1. Нисам знао ... ћу му рећи. 2. Службеник се уверио ... је све у реду. 2. Не свиђа јој се ... то нисмо урадили. 4. Не заборавите ... напишете поштански број места. 5. Криво ми је ... ми ниси писао. 6. Он се није покајао ... је овамо дошао. 7. Драго ми је ... смо се упознали. Желим ... се упознам с вама. 8. Осећала се кривом ... је наљутила мајку. 9. ::: сте се договорили? 10. ... има ново?

7. *Од датих реченица направите сложене зависно-исказне, према једном од образаца.*

О б р а с с и. *Он још не зна. Писмо је стигло.*

a) *Он још не зна да је писмо стигло.*

b) *н још не зна да ли је (је ли) писмо стигло.*

1. Ја се не сећам. Ја сам вам о томе писао.
2. Molim Vas, pogledajte. Ја сам правилно испунио uplatnicu.
3. Verujem. Njima će писмо brzo стићи.
4. Hteo bih da znam. За мене је стигла пошта.
5. Sumnjam. Они су примили твој telegram.

8. *Следеће реченице претворите у зависно-сложене са зависно-намерном реченицом.*

О б р а з а с: *Отишао је (послати) пакет. – Отишао је да пошаље пакет.*

1. Позвали смо професора (одржати) предавање. 2. Студенти су дошли (полагати) испит. 3. Пришао сам столу (извући) питање. 4. Радимо сваког дана по десет сати (што боље се припремити). 5. Зорица је обишла све књижаре (наћи) књигу. 6. Они упорно тренирају (победити) у предстојећој утакмици. 7. Направили су паузу (одморити се). 8. Седели смо мирно (никоме не сметати).

9. *Povežite date rečenice stavljajući umesto tačkica veznike kuda, otkuda, gde, odakle.* О б р а з а с: *Petar je išao svuda kuda ga je Saša vodio.*

1. Išao sam ... су и остали ишли. 2. Hteo sam da saznam ... dolaze. 3. Turisti su se uputili u hotel ... су били смештени. 4. Popeli smo se na televizijski toranj ... се пружио леп поглед на град. 5. Pitala je ... putujem. 6. Pričala je ... је све била и шта је видела.

10. *Од следећих реченица направите допусне зависно-сложене реченице.*

1. Отоћи ћу да се упишем у спортско друштво. Бојим се да ме неће примити. 2. Телевизија је вршила пренос. Јавили су да преноса неће бити. 3. Играч је наставио утакмицу. Био је повређен. \$. Утакмица је одржана. Падала је киша. 5. Купићу карту за ту утакмицу. Остаћу без пара.

11. *Ставите уместо тачкица речи као, као што или како.*

1. Сви га знају ... доброг лекара. 2. Понашала се ... да све зна. 3. ... сам ти обећао, тако сам и урадио. 4. Дошли су раније ... смо се договорили. 5. Испало је онако ... смо želeli. 6. Živim ... ми одговара. 7. ... и сви моји пријатељи, и ја volim sport. 8. ... се радујем што сте дошли! 9. Ići ćemo u pozorište ... pre.

12. *Измените реченице на следећи начин: последичне претворите у главне, а главне у узрочне.*

Образец: *Био сам преморен, тако да дуго нисам могао да заспим. – Нисам дуго могао да заспим јер сам био преморан.*

1. Утисци су били тако снажни да смо брзо заборавили све невоље путовања. 2. Гужва је била толика да се шалтеру није могло прићи. 3. Толико смо били уморни да нисмо ни обишли музеј. 4. Море је било мирно тако да је возња била пријатна. 5. Нисам имао новца па сам морао да одложим пут. 6. У журби заборавих ствари, те се вратих с пола пута.

13. *Izmenite rečenične konstrukcije prema obrascu.*

Образец: *Ja danas nikoga ne čekam. – Ja nemam nikoga danas da čekam.*

1. Ja tamo ni sa kim neću razgovarati. 2. Niko ne ide sa mnom u bioskop. 3. Ona se ni za koga ne brine. 4. On ovih dana ništa ne čita. 5. Ona se sada ničemu ne raduje.

14. *Уместо тачкица употребите заменице ма ко, ма шта, ма колико у одговарајућем надежу.*

1. ... да дође, посао нећу прекинути. 2. да се обратиш, помоћи ће ти. 3. ... разговарао, чућеш исте новости. 4. ... купио, остаће ти још новаца. 5. ... причао, увек је он у центру пажње. 6. ... да се прихвати, сваки посао упропасти. 7. ... да се труди, никад не постиже велике резултате.

15. *У следећим реченицама употребите облике заменица ко год, шта год и прилошки израз куд год.*

1. ... овде да питаш, знаће да ти каже. 2. Од ... сам тражио помоћ, добио сам је. 3. ... кренуо, без пара не иди. 4. С ... да сам разговарао, свако је причао о својим проблемима. 5. ... се сетим, везано је за успомене на њу. 6. О ... да размишљам, видим да сам пропустио време.

Образец текста для анализа:

РАДУЈ СЕ, СВЕТИ САВО, ПРВИ ПАСТИРУ И УЧИТЕЉУ СРПСКИ!

Данас се сви ови Свети Оци и Учитељи Цркве клањају највећем српском Оцу и Учитељу, Светоме Сави. Он Духом Светим породи и препороди род Српски, он безброј деце духовне породи, и Светитеље и Испоснике и Мученике српске. Данас се и сви Српски Свети на небу клањају овоме духовноме оцу и родитељу, почевши од преподобнога Симеона Мироточивог. Њега, оца по телу, препородио је и родио духовно његов славни и свети син, Свети Сава. Светом Сави клањају се сада на небу и сви Српски Мученици, сви што погинуше за Крст часни и Слободу златну. На челу свију њих стоји Свети Великомученик цар Лазар. И онда за њим и са њим све хиљаде и хиљаде Српских Мученика, до најновијег времена. (Преподобни Јустин Ћелијски)

Свети и богоносни отац наш Сава, први Архиепископ и просветитељ српски, дивни и миомирисни украс вацеле Цркве Христове, био је син великог жупана српског Стефана Немање (преподобног Симеона мироточивог) и Ане (преподобне Анастасије српске). Од најраније своје младости малени Растко показивао је велику љубав према житијима Светих угодника Божјих. На његов духовни развој највише су утицала житија јужнословенских пустињака, светог Јована Рилског, Јована Осоговског, Гаврила Лесновског и Прохора Пчињског. Ипак, сматра се да се мали Растко највише одушевљавао

житијем светог и равноапостолног Кирила, просветитеља Словена, које је често читано на Немањином двору. Житије Светитељу Сави саставили су јеромонах Доментијан хиландарац и монах Теодосије хиландарац, стога се нећемо задржавати на садржајном препричавању светитељевог живота. Иако је живео на очевом двору, он осетивши дубоки призив у срцу свом и одређивши се за уски савршенији пут, попут апостолâ који си оставили све и пошли за Христом, оставља сву животну лагодност и сигурност коју је имао на двору и одлази на Свету Гору где прима монашки постриг. Угледајући се на преподобног Саву Освештеног, он у свом монашком послушању и смирености, постаде образац монаха и учитељ еванђелске љубави, како и појемо у његовој служби. Целокупан животни пут, светитеља Саве, био је пут предавању вољи Божијој, те тако монах Сава у својој послушности приклања своју главу и пролази кроз све свештене степене закључно са Архијерејским степеном. Знајући да је епископска служба у цркви непрекидно трајање Христове Првосвештеничке службе, постаје врлински Архијереј који се угледа на јединог истинског Свештенослужитеља и Великог Архијереја Господа нашег Исуса Христа. Просветитељско, задужбинарско и сва друга важна дела светитеља Саве која су остала златним словима записана у историји и духовности нашег народа, проистичу и извиру управо из његовог врлинског и светог живота, из ревносног и саможртвеног Архипастирског служења угледајући се на Пастироначалника Христа. По предању свети и богоносни отац наш Сава, за живота је поштован као светитељ, не само због великог задужбинарског труда, већ пре свега због светог и богобојаживог живљења. Многобројне његове свештене задужбине данас представљају духовне центре нашег благочестивог народа и места где се вековима приноси бескрвна жртва и узноси умилни славопој Господу.

Свети Сава у богослужењу Цркве

Био си наставник, првопрестолник и учитељ пута, који води у живот, јер, чим си дошао, светитељу Саво, просветио си своју отаџбину и препородивши је Духом Светим, засадио си своју освећену децу као дрва маслинова у мисаоном рају. Зато Те поштујемо као равног са апостолима и светитељима и молимо: Моли Христа Бога да нам дарује велику милост. (тропар)

Свети и богоносни отац наш Сава, присутан је богослужењу наше цркве, пре свега свакодневно у отпустима, а потом у годишњем богослужбеном кругу присутан је три пута, када га богослужбено прослављамо: дан његовог упокојења 14/27. јануара; спаљивање његових светих моштију 27. априла/10. маја; и пренос моштију 6/19. маја. Будући да се празник Светог Саве у јануару поклапа са оданијем Господњег празника Богојављења, дошло је до многобројних прилагођавања у самом типиксу за тај дан. У Никодимовом типиксу се за 14. јануар не помиње прослављање Светог Саве, већ је само подразумевао појање службе оданију Богојављења. Са друге стране у Романовом типиксу записана је напомена да се служи служба оданију Богојављења уз мали додаток: *међу светима оца нашег Саве, првог Архиепископа у просветитеља српског.* Данас се служба Светом Сави савршава у његов дан 14/27. јануара, док се служба оданију Богојављења Господњег помера за један дан раније 13/26. јануара. Сва химнографија написана у част Светог Саве велича његове животне подвиге, наглашавајући његову непоколебиву веру и еванђелску љубав коју је проповедао. У једној од стихира појемо да је сав био испуњен Божанском незалазном светлошћу којом га је Господ просветлио: *Архијерејима правило, иноцима законодавац, правовернима учитељ правило управљачима, заповедању мерило, свештеницима светлост Божија, сечиво уста које сече све противничке пукове што на стадо ти насрћу јавио се јеси, преблажени оче наш, архијереју Саво,*

*сад светлошћу божанственом сав испуњен
Христу се моли усрдно за стадо своје.*

Примером својих благочестивих и христољубивих дела и светим животом, Свети Сава је нас, по речима једне богослужбене химне, узнео на небо: *Глас еванђеља Христова чувши и њега најпре заволевши,*

*богоносни оче наш Саво, чистим
живљењем поживевши преузљубио
јеси чеда своја, јер не о блиским
само бринуо се јеси но и речима и
делима на небо узводећи нас,*

*душеспасене књиге оставивши нам, добродетељне
законе,*

те љубављу сабравши се чеда твоја као свог те молимо:

*Не презри оне које заволео јеси, залог
имамо твоја обећања, ако се од нас и
одвоји, пастиру добри, слобода у
Господа и нада твоја преварили те
нису. Врати дугове, једног по једног
прихватај и приводи Христу
молитвама својим.*

Завршавајући своју литургијску проповед на празник Светог Саве, преподобни Јустин ћелијски вапије: Нека би Свети Сава просветио и осветио све српске душе у овоме свету, да се не постидимо када будемо из земаљске Србије кренули у Небеску Србију. А тамо – тамо нас чекају безбројни Српски Светитељи и Мученици, који гинуше и животе дадоше за Свето Еванђеље, који ову земљу засејаше светим задужбинама. Да они нас чекају, а какви ћемо изаћи ми пред њих?! Нека би нас Свети Сава очистио од греха и водио нас путем који кроз овај земаљски живот води у Живот Вечни. Амин.

ТЕКСТ С ЗАДАНИЈАМИ:

1. В данном тексте определите спряжение выделенных глаголов. Напишите формы 1, 3 л. ед.ч. и 3 л. мн.ч. и укажите инфинитивы этих глаголов..
2. Найдите в тексте деепричастия и определите глаголы, от которых они образованы.
3. Укажите все встретившиеся в тексте времена.
4. У существительных из 3-го абзаца определите склонение и напишите начальную форму.

Бесмртна благовест Светог Откривења о светим моштима и њиховом побожном поштовању посведочена је и непрекидно се посведочава Светим Предањем од апостолскога доба до данашњег дана. Безбројне су свете мошти светих Угодника Божјих широм православнога света. Чудеса њихова су неизбројна. Побожно поштовање њихово од стране православних хришћана је посвеместно. И то несумњиво зато што свете мошти чудотворством својим **побуђују** њих на побожно поштовање њихово. Од самог почетка, у апостолско доба, хришћани су побожно чували чесне мошти Светог Претече и светих Апостола, те су оне могле доћи до нас; а за време гоњења они су склањали и скривали по домовима својим свештене остатке тела светих Мученика. И од тада па све до данашњег дана свете мошти светих Угодника Божјих чудесима својим разливају бесмртну радост богочовечанске вере наше по срцима православних хришћана. Сведочанства о томе безбројна су; навешћемо само неколико.

Како су свечано преношене и сретане свете мошти Светитеља, дирљиво описује Свети Златоуст у својој Похвалној речи о Светом Игњатију: „Ви житељи Антиохије, **отпустили** сте епископа и примили мученика; отпустили сте га с молитвама а примили с венцима; и не само ви него и сви житељи успутних градова. Замислите, шта су све они морали **осећати** при повратку светих остатака његових! Каквом су се слашћу наслађивали! У каквом усхићењу били! Како су **се радовали**! Каквим су похвалама одасвуд обасипали венценосца! Као што храброг ратника, који је победио све своје противнике и у тријумфу иде са бојишта, усићено сусрећу гледаоци, не **дају** му чак ни на земљу да стане, него га подижу и на рукама **носе** дома, обасипајући га безбројним похвалама, – тако исто су и овог Светитеља сви житељи градова, почињући од Рима носили на својим раменима и предали нашем граду, славећи венценосца, хвалећи победника... У то време свети Мученик је је даровао благодат свима тим градовима, утврдио их у побожности; а од тога доба па све до данас он обогаћује ваш град“.

Критерии оценивания контрольной работы

Шкалы оценивания		Критерии
Традиционная	Баллы	
Отлично	26-30	<p>Обучающийся</p> <ul style="list-style-type: none"> – полно излагает изученный материал, дает правильное определение понятий; – обнаруживает понимание материала, может обосновать свои суждения, применить знания на практике, привести необходимые примеры не только из учебных пособий, но и самостоятельно составленные; – излагает материал последовательно и правильно с точки зрения норм литературного языка.
Хорошо	20-25	<p>Обучающийся</p> <ul style="list-style-type: none"> – полно излагает изученный материал, дает правильное определение понятий; – обнаруживает понимание материала, может обосновать свои суждения, применить знания на практике, привести необходимые примеры не только из учебных пособий, но и самостоятельно составленные; – но допускает 1-2 ошибки, которые сам же исправляет, и 1-2 недочета в последовательности и излагаемого.

Удовлетворительно	15-19	<p>Обучающийся</p> <ul style="list-style-type: none"> – обнаруживает знание и понимание основных положений; – но излагает материал неполно и допускает неточности в определении понятий или формулировках; – не умеет достаточно глубоко и доказательно обосновать свои суждения и привести свои примеры; – излагает материал непоследовательно и допускает ошибки в оформлении излагаемого.
Неудовлетворительно	0-14	<p>Обучающийся:</p> <ul style="list-style-type: none"> – обнаруживает незнание большей части соответствующего раздела изучаемого материала, допускает ошибки в формулировке определений, искажающие их смысл, беспорядочно; – неуверенно излагает материал.

Автор: к.филол.н., доцент Альбрехт Ф.Б.

Одобрено на заседании кафедры славянской филологии от «18» августа 2022 года, протокол № 08-22.